

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
Α.Π. 6998/23-05-2023

ΑΠΟ : Διεύθυνση Αστικής
και Δημοτικής Κατάστασης

ΠΡΟΣ : Τμήμα Ειδικού
Ληξιαρχείου

ΘΕΜΑ : «Περί αμετάκλητου διαζυγίου και καταχώρισής του επί της ληξιαρχικής πράξης γάμου»

Σχετ. : Το υπ' αριθμ. πρωτ. 2146/10-02-2023 υπηρεσιακό σημείωμά σας.

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού σας, θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:

Με το ν.4509/2017 (διατάξεις για το συναινετικό διαζύγιο) καταργήθηκε η δικαστική διαδικασία η οποία ακολουθούνταν για την έκδοση συναινετικού διαζυγίου. Πλέον, έχει καθιερωθεί η συναινετική λύση του γάμου με συμβολαιογραφική πράξη ενώ το άρθρο 1441 (Συναινετικό διαζύγιο με δικαστική απόφαση) αντικαταστάθηκε πλήρως και, ως συναινετικό διαζύγιο, νοείται μόνον εκείνο που διενεργείται με συμβολαιογραφική πράξη. Βέβαια, η νέα ρύθμιση η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 22/12/2017, δεν καταλάμβανε τις ήδη κατατεθειμένες αιτήσεις στα δικαστήρια, οι οποίες συνέχιζαν να εκδικάζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που ίσχυε κατά τον χρόνο της κατάθεσής τους.

Για την εν θέματι υπόθεση ίσχυσε η προγενέστερη ρύθμιση και το διαζύγιο ήταν συναινετικό ενώπιον δικαστηρίου. Σύμφωνα με το άρθρο 1438 του Αστικού Κώδικα, ο γάμος μπορεί να λυθεί με διαζύγιο το οποίο απαγγέλλεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ενώ, κατά τα οριζόμενα στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αμετάκλητη είναι η δικαστική απόφαση που δε δύναται να προσβληθεί με τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα. Τούτο ισχύει ανεξάρτητα από τη διαδικασία διαζυγίου που ακολουθήθηκε, δηλαδή εάν επρόκειτο για συναινετικό ή κατ' αντιδικία διαζύγιο.

Προκειμένου να καταστεί αμετάκλητη η οριστική απόφαση που λύνει το γάμο, τα μέρη προβαίνουν σε δήλωση παραίτησης από τη δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση (η πλέον συνήθης πρακτική στα συναινετικά διαζύγια). Στην περίπτωση που τα μέρη δεν προχωρήσουν σε δήλωση παραίτησης από τα ένδικα μέσα, η απόφαση

καθίσταται αμετάκλητη, είτε επειδή ασκήθηκαν και απορρίφθηκαν τα τακτικά και τα έκτακτα ένδικα μέσα, είτε επειδή παρήλθαν άπρακτες οι προθεσμίες άσκησης τους.

Η προθεσμία άσκησης των τακτικών και έκτακτων ένδικων μέσων εκκινείται από την **επίδοση της απόφασης που περατώνει τη δίκη**. Η προθεσμία της ανακοπής ερημοδικίας είναι δεκαπέντε μέρες εάν ο διάδικος που δικάστηκε ερήμην διαμένει στην Ελλάδα (αρ. 503 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.), ενώ η προθεσμία της έφεσης είναι τριάντα μέρες εάν ο εκκαλών διαμένει στην Ελλάδα (αρ. 518 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.). Με δεδομένο ότι η προθεσμία ανακοπής ερημοδικίας και έφεσης συμπίπτουν, η δικαστική απόφαση καθίσταται τελεσίδικη μετά την παρέλευση τριάντα ημερών από την επίδοση. Τα παραπάνω ισχύουν σε περίπτωση γνωστής διαμονής του διαδίκου στην Ελλάδα, ενώ, **σε περίπτωση άγνωστης διαμονής ή διαμονής στο εξωτερικό, οι προθεσμίες τροποποιούνται ως εξής:**

1. Η προθεσμία της ανακοπής είναι εξήντα ημέρες και αρχίζει από την τελευταία δημοσίευση κατά το άρθρο 135 παρ. 1 της περίληψης της έκθεσης για την επίδοση της απόφασης. Η περίληψη περιλαμβάνει το όνομα και το επώνυμο, καθώς και την ιδιότητα εκείνου που επιδίδει, τα ονόματα, τα επώνυμα και τις κατοικίες των διαδίκων, τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης, το δικαστήριο που την εξέδωσε και σύντομη αναφορά του διατακτικού της (αρ. 503 παρ. 2 & 3 Κ.Πολ.Δ.).
2. Η προθεσμία της έφεσης είναι εξήντα μέρες (αρ. 518 παρ. 1 εδ. β' Κ.Πολ.Δ.).

Αφού η απόφαση καταστεί τελεσίδικη, εκκινείται η προθεσμία άσκησης των έκτακτων ένδικων μέσων, ήτοι της αναψηλάφησης και της αναίρεσης. Η προθεσμία της πρώτης είναι, ειδικά στις γαμικές διαφορές έξι (6) μήνες από την επίδοση της απόφασης (αρ. 598 Κ.Πολ.Δ), ανεξάρτητα από το αν ο αιτών κατοικεί στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή (Βλ. Απαλαγάκη, Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας (ερμηνεία κατ' άρθρο), 4^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη), ενώ της αναίρεσης - εάν ο αναιρεσείων διαμένει στην Ελλάδα - 30 ημέρες από την επίδοση (αρ. 564 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.). Εάν ο αναιρεσείων διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη, η προθεσμία είναι εξήντα (60) ημέρες (αρ. 564 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ.) Οι προθεσμίες της αναψηλάφησης και της αναίρεσης συμπίπτουν, ενώ επισημαίνεται ότι η προθεσμία των έκτακτων ενδίκων μέσων δεν ξεκινά προτού παρέλθει η προθεσμία άσκησης των τακτικών ένδικων μέσων (Βλ. Νίκα, Πολιτική Δικονομία ΙΙΙ (ένδικα μέσα), Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2007, σελ 15, βλ. ΑΠ 709/2007, βλ. ΑΠ 153/2015).

Σε περίπτωση, ωστόσο, που δεν επιδοθεί η απόφαση εκκινούνται οι καταχρηστικές προθεσμίες οι οποίες έχουν **ως αφετηρία την ημέρα δημοσίευσης της απόφασης που περατώνει τη δίκη**. Η καταχρηστική προθεσμία της έφεσης είναι δύο έτη (αρ. 518 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ.), η καταχρηστική προθεσμία της αναίρεσης είναι, επίσης, δύο έτη (αρ. 564 παρ. 3 Κ.Πολ.Δ.) ενώ η

καταχρηστική προθεσμία της αναψηλάφησης είναι τρία έτη από τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης, εφόσον είναι τελεσίδικη ή ανέκκλητη, αλλιώς από την ημέρα που έγινε τελεσίδικη (αρ. 545 παρ. 5 Κ.Πολ.Δ.).

Ακολούθως, με την παρέλευση της διετούς προθεσμίας της έφεσης ξεκινά η διετής προθεσμία της αναίρεσης και η τριετής προθεσμία της αναψηλάφησης και, κατ' επέκταση, στην περίπτωση μη επίδοσης της απόφασης, η απόφαση καθίσταται αμετάκλητη μετά την παρέλευση πέντε ετών από τη δημοσίευση της απόφασης. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι στην ανακοπή ερημοδικίας δεν προβλέπεται καταχρηστική προθεσμία, δηλαδή προθεσμία που να αρχίζει από τη δημοσίευση της ερήμην απόφασης. Έτσι, μια ερήμην απόφαση που δεν επιδόθηκε, μπορεί με την πάροδο διετίας (καταχρηστική προθεσμία) από τη δημοσίευσή της να μην υπόκειται σε έφεση, όμως δεν καθίσταται εντεύθεν τελεσίδικη, καθόσον η προθεσμία για την άσκηση ανακοπής ερημοδικίας ουδέποτε αφετηριάστηκε (Μαργαρίτης, Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Εκδόσεις ΠΝ Σάκουλα, 2018, ΕρμΚπολΔ 503 σ. 775 και Νίκας ΕγγΠολΔικ 2016 σ. 760 και 770, ΑΠ 1534/05 Δ 2006 σ. 251).

Τέλος, σας γνωρίζουμε ότι πριν την τροποποίηση του Κ.Πολ.Δ με το Ν.4335/2015 (δηλ. πριν από την 01.01.2016) η καταχρηστική προθεσμία της έφεσης, της αναίρεσης και της αναψηλάφησης ήταν τριετής (για κάθε ένδικο μέσο – με τις προθεσμίες αναίρεσης και αναψηλάφησης να συμπίπτουν), οπότε σε περίπτωση μη επίδοσης της απόφασης, η απόφαση καθίστατο αμετάκλητη μετά την παρέλευση συνολικά έξι ετών από τη δημοσίευσή της.

Για την εν θέματι περίπτωση, βάσει των δικαιολογητικών που μας αποστέιλετε προκύπτει ότι η απόφαση διαζυγίου δημοσιεύθηκε στις 4/3/2014 και ότι αμφότεροι οι σύζυγοι παραστάθηκαν μέσω της πληρεξουσίας τους δικηγόρου (συνεπώς δεν υπήρξε ερημοδικία). Στο βαθμό λοιπόν που δεν υπήρξε παραίτηση από την άσκηση ενδίκων μέσων και η απόφαση δεν επιδόθηκε, πρέπει να ισχύσουν οι καταχρηστικές προθεσμίες, δηλαδή η απόφαση – βάσει των διατάξεων του Κ.Πολ.Δ που ίσχυαν κατά την δημοσίευση της απόφασης – έχει καταστεί ήδη αμετάκλητη με την παρέλευση έξι ετών από τη δημοσίευση της απόφασης.

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης

Στεφανία Δραμουντανή